

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 18.12.2009
KOM(2009)694 endelig

**BERETNING FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET OG
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Ligestilling mellem kvinder og mænd — 2010

{SEK(2009) 1706}

DA

DA

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	3
2.	Udviklingen i hovedtræk.....	3
2.1.	Kønsskævhed	3
2.2.	Udviklingen inden for politik og lovgivning	6
3.	Strategiske udfordringer og retningslinjer	7
3.1.	Styrkelse af synergien mellem ligestilling og beskæftigelse med henblik på at stimulere genopretning og bæredygtig vækst	8
3.2.	Tilskyndelse til en lige fordeling mellem mænd og kvinder af pligter i privatliv og i familien	8
3.3.	Fremme af social inklusion og ligestilling	9
3.4.	Forebyggelse og bekæmpelse af kønsbestemt vold	10
3.5.	Omsætning af vilje til ligestilling til aktioner og resultater	10
4.	Konklusioner	11

1. INDLEDNING

Europa-Kommissionen udarbejder en årlig beretning med henblik på Det Europæiske Råds forårsmøde om fremskridt i retning af ligestilling i EU-medlemsstaterne og gør rede for udfordringerne og de prioriterede områder fremover. Ligestilling mellem kvinder og mænd er en grundlæggende rettighed og et fælles princip i EU. EU har ydet et stort bidrag til forbedringen af kvinders situation og af kvinders og mænds levevilkår ved hjælp af væsentlig lovgivning på ligebehandlingsområdet og den udtrykkelige integration af kønsaspektet i EU's politikker og instrumenter. Der er en positiv udvikling hen imod et mere ligestillet samfund og arbejdsmarked, men der er fortsat uligheder, som primært er til ugunst for kvinderne.

Den aktuelle krise har vakt bekymring for, at der er risiko for at tabe de opnåede resultater på ligestillingsområdet på gulvet, og at virkningerne af recessionen vil lægge større pres på kvinderne. Recessionen vil kunne tjene som et påskud for at begrænse eller spare ligestillingsforanstaltninger væk, og en analyse af de nationale svar på krisen bekræfter, at der er risiko herfor. Disse krisetider åbner imidlertid en unik mulighed for forandring, da ligestilling mellem kønnene er en forudsætning for bæredygtig vækst, beskæftigelse, konkurrenceevne og social samhørighed. Politiske beslutningstagere har mulighed for at gennemføre politikker med henblik på at øge ligestillingen på arbejdsmarkedet og i samfundet i fremtiden.

Selv om den økonomiske og sociale situation har ændret sig, har krisen ikke ændret ved de underliggende udfordringer, f.eks. bedre fungerende arbejdsmarkeder, de sociale sikringssystemers bæredygtighed og tilstrækkelighed samt et aldrende samfund. Ligestillingspolitikker er en del af svaret på disse udfordringer, men krisen underbygger behovet for, at disse politikker viser deres omkostningseffektivitet.

I 2010 vil Kommissionen forny sin forpligtelse til at fremme ligestilling mellem kønnene ved at vedtage en ligestillingsstrategi som opfølgning på den nuværende køreplan for ligestilling mellem kvinder og mænd. Der vil også ske en opdatering af Lissabonstrategien for vækst og beskæftigelse, og det er vigtigt, at ligestilling mellem kønnene konsolideres i den nye EU 2020-strategi. 2010 er også det europæiske år for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse, som vil fremhæve behovet for effektive foranstaltninger med henblik på at støtte sårbare grupper. Det er samtidig 15-årsdagen for Beijinghandlingsplanen, hvor der foretages en vurdering af fremskridtene inden for de forskellige indsatsområder. Dette giver mulighed for at skabe stærkere synergi mellem de forskellige strategier, der skal revideres i 2010.

2. UDVIKLINGEN I HOVEDTRÆK

2.1. Kønsskævhed

Bekæmpelse af vedvarende kønsuligheder på alle samfundsområder er en langsigtet udfordring, fordi den medfører strukturelle og adfærdsmæssige ændringer og en omdefinering af kvinders og mænds roller. Fremskridtene sker i et langsomt tempo, og der eksisterer fortsat kønsskævhed med hensyn til beskæftigelsesfrekvens, lønninger, arbejdstid, stillinger med ansvar, fordeling af pasningsansvar og ansvarsområder i hjemmet samt risikoen for fattigdom.

Den **øgede andel af kvinder** på arbejdsmarkedet er en positiv udvikling, der bidrager væsentligt til den økonomiske vækst i EU, og som repræsenterer en fjerdedel af den årlige økonomiske vækst siden 1995¹. Kvinders beskæftigelsesfrekvens er steget med 7,1 procentpoint i de sidste 10 år og nåede op på 59,1 % i 2008, hvilket er tæt på Lissabonmålet (60 % i 2010), selv om denne frekvens varierer mellem medlemsstaterne fra under 40 % til over 70 %. Den gennemsnitlige kløft mellem kvindernes og mændenes beskæftigelsesfrekvens faldt til 13,7 procentpoint i 2008 fra 18,2 procentpoint i 1998.

Den positive tendens blev imidlertid afbrudt af den **økonomiske krise**, der har haft alvorlige indvirkninger på arbejdsmarkedet og arbejdsløshedstallene. Mellem maj 2008 og september 2009 steg arbejdsløshedsprocenten på EU-niveau hurtigere for mænd (fra 6,4 % til 9,3 %) end for kvinder (7,4 % til 9 %). Mandsdominerede sektorer såsom industrien og byggeriet har været hårdt ramt. I de seneste måneder er kvindernes og mændenes arbejdsløshedsprocenter dog steget med samme hastighed, hvilket afspejler en udvidelse af krisen til andre sektorer, som er mere kønsblandet end de, der først blev ramt. Desuden er arbejdsløsheden fortsat højere for kvinder i et dusin medlemsstater. Da kvinders job ydermere er koncentreret i den offentlige sektor, kan de blive relativt hårdest ramt af tab af arbejdspladser som følge af budgetbesparelser.

Erfaringer fra tidligere kriser viser, at mænds beskæftigelsestilstand retter sig hurtigere end kvinders². For personer, der er blevet arbejdsløse, **er risikoen for ikke at finde ny beskæftigelse højere for kvinder**. Det er vigtigt at fokusere på udviklingen i arbejdsløshedstallene under recessionen, men bagved dette kan der skjule sig andre mindre synlige tendenser, herunder en overrepræsentation af kvinder blandt inaktive personer (kvinder udgør mere end to tredjedele af de 63 millioner personer mellem 25-64, der er inaktive i EU), eller blandt deltidsarbejdsløse (deltidsansatte, der ønsker at arbejde flere timer), som ikke nødvendigvis er registreret som arbejdsløse.

Kvinder har relativt større sandsynlighed for at have en **ugunstig stilling på arbejdsmarkedet**, f.eks. på grund af en højere forekomst af usikre ansættelseskontrakter, ufrivillig deltidsansættelse og en vedvarende kønsbetiget lønforskel (gennemsnitligt 17,6 % i EU i 2007) med negative indvirkninger for deres livstidsindkomst, sociale sikringsordninger og pensioner, hvilket resulterer i en større risiko for at blive ramt af fattigdom, især når de er gået på pension. I 2007 var risikoen for at blive ramt af fattigdom højere for kvinder (17 %) end mænd (15 %), og denne skævhed var især højere for ældre personer (22 % for kvinder sammenlignet med 17 % for mænd) og enlige forældre (34 %). Situationen for de grupper, hvor flere ugunstige forhold gør sig gældende på én gang, er særligt vanskelig. Endelig bliver husstandene hårdere ramt af tabet af indkomst (som følge af tab af arbejdspladser) i de lande, hvor modellen med manden som forsørger fortsat er fremherskende, hvilket understreger behovet for yderligere at støtte overgangen til en model med to forsørgere.

Ud over den nuværende økonomiske krise og dens virkninger på kvinder og mænd er det nødvendigt at vurdere de **langsigtede udfordringer**, der påvirker ligestillingen mellem kønnene på arbejdsmarkedet. Selv om uddannelsesniveaue blandt kvinder er

¹ OECD (2008) Gender and sustainable development. Maximising the economic, social and environmental role of women.

² Smith, M. (2009) "Analysis Note: Gender equality and recession", EGGE.

øget væsentligt i de senere år, og kvinder nu udgør flertallet af universitetskandidaterne (59 % af kandidaterne inden for alle fag i 2006 i EU), er kvinderne stadig koncentreret inden for de traditionelle kvindefag og ofte lavtlønssektorer (sundheds- og plejesektoren, uddannelsessektoren etc.), og der er færre kvinder på alle områder i samfundet, der har stillinger med ansvar. Manglen på adgang til plejeydelser for afhængige personer (børn, handicappede og ældre), passende orlovsordninger og fleksible arbejdsordninger for begge forældre forhindrer ofte kvinder i at deltage på arbejdsmarkedet eller i at arbejde fuld tid. I 2008 arbejdede 31,1 % af kvinderne på deltid sammenlignet med 7,9 % af mændene. Ved en omregning til fuldtidsækvivalenter er kønsskævheden kun blevet en anelse mindre siden 2003, og den er endda udvidet i ni medlemsstater.

Kvinder med børn arbejder mindre (-11,5 procentpoint i beskæftigelsesfrekvens) end kvinder uden børn, mens mænd med børn arbejder mere end mænd uden børn (+6,8 procentpoint). Den stærke indvirkning, som forældreforpligtelser har på beskæftigelsesfrekvensen, har forbindelse til de traditionelle kønsroller og **manglen på børnepasningsfaciliteter** i mange medlemsstater. Til trods for at der er sket en stigning i børnepasningstilbuddene i de senere år i overensstemmelse med EU's mål³, ligger dækningsgraden fortsat under disse mål i mange lande, især for børn under 3 år. **Pasning af og omsorg for andre, der ikke kan klare sig selv**, har ligeledes en stærk indvirkning på kvinders og mænds mulighed for at forblive på arbejdsmarkedet, og det er en udfordring, der forværres af den aldrende befolkning. I 2005 var der mere end 20 millioner europæere i aldersgruppen 15-64 (12,8 millioner kvinder og 7,6 millioner mænd), som havde pasnings- og omsorgsansvar for voksne personer. Dette pasnings- og omsorgsansvar spiller en rolle i forbindelse med den lave beskæftigelsesfrekvens for kvinder i aldersgruppen 55-64 (36,8 % i 2008, hvilket var 18,2 procentpoint lavere end mændenes). Manglen på tilstrækkelige foranstaltninger, der skal skabe en bedre balance mellem arbejdsliv og privatliv, kan også influere på kvinders og mænds beslutning om ikke at få børn eller få færre børn, hvilket er problematisk i forbindelse med den aldrende befolkning, den fremtidige overensstemmelse mellem udbud og efterspørgsel på arbejdsmarkedet og dermed den økonomiske vækst. I lande med gunstige børnepasningsforhold, forældreorlov og fleksible arbejdsordninger er både beskæftigelsesfrekvensen for kvinder og fødselsraten højere.

Mens der har været en stigning i antallet af kvinder, der er involveret i **beslutningstagning** eller udnævnes til beslutningstagende poster i EU i de senere år, er det fortsat mændene, der har magten på det politiske og økonomiske område. I EU er gennemsnitligt kun én ud af fire medlemmer af de nationale parlamenter en kvinde, og det samme gælder for ledende ministre i de nationale regeringer, selv om situationen varierer fra medlemsstat til medlemsstat. Der kunne spores en vis fremgang efter valgene til Europa-Parlamentet, hvor andelen af kvinder steg fra 31 % til 35 %. I erhvervslivet er tallene mindre positive, og eksempelvis er kun ét ud af ti bestyrelsesmedlemmer i virksomhederne en kvinde, og andelen af kvindelige bestyrelsesformænd i de toneangivende virksomheder er 3 %.

³

I 2002 blev medlemsstaterne af Det Europæiske Råd opfordret til "at fjerne de negative incitamenter, der afholder kvinder fra at deltage i arbejdsmarkedet, og bør under hensyntagen til efterspørgslen efter børnepasningsfaciliteter og i overensstemmelse med de nationale mønstre på børnepasningsområdet tilstræbe at tilbyde børnepasning for mindst 90 % af alle børn i aldersgruppen fra 3 år til den skolepligtige alder og for mindst 33 % af alle børn under 3 år inden udgangen af 2010".

2.2. Udviklingen inden for politik og lovgivning

2009 bar præg af indvirkningerne af den globale økonomiske og finansielle krise på realøkonomien og arbejdsmarkedene. I slutningen af 2008 vedtog EU en europæisk genopretningsplan⁴, herunder beskæftigelsesbevarende foranstaltninger for kvinder og mænd. På beskæftigelsestopmødet i maj 2009 drøftede man krisens konsekvenser og passende politiske svar herpå. Kommissionen foreslog "Den fælles forpligtelse til at løfte beskæftigelsen"⁵ for at afbøde krisens sociale virkninger og anerkendte behovet for at styrke ligestillingen mellem kønnene som svar på krisen. En nylig analyse af de nationale modtræk over for krisen bekræfter risikoen for en nedjustering af ligestillingspolitikernes status eller reduktion i de budgetmidler, der allokeres til disse politikområder⁶. Nogle ligestillingsforanstaltninger er blevet sparet væk eller forsinket, og eventuelle fremtidige besparelser på de offentlige budgetter kan have en negativ indvirkning på kvinders beskæftigelsesfrekvens og på fremme af ligestillingen mellem kønnene. Der er imidlertid også registreret god praksis i nogle medlemsstater, der har iværksat programmer for at støtte pasnings- og omsorgssektoren⁷.

Det Rådgivende Udvalg for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder vedtog en udtalelse om kønsaspektet som svar på den økonomiske og finansielle krise⁸, herunder anbefalinger vedrørende integration af kønsaspektet i genopretningsforanstaltningerne og EU 2020-strategien.

Under det svenske formandskab vedtog Rådet konklusioner⁹ vedrørende det væsentlige bidrag, som ligestillingspolitikker kan yde til bæredygtig vækst, beskæftigelse og social inddragelse, samt behovet for at styrke kønsdimensionen i EU 2020-strategien. Rådet vedtog også konklusioner¹⁰ vedrørende gennemførelse af Beijinghandlingsplanen på grundlag af en beretning udarbejdet af EU-formandskabet.

Rådet nåede til politisk enighed om forslaget til et direktiv om gennemførelse af den reviderede rammeaftale om forældreorlov, der er indgået af arbejdsmarkedets parter på europæisk plan¹¹. Dette vil øge længden af forældreorloven, gøre en del heraf ikke-overførbart for at tilskynde fædre til at benytte sig af forældreorloven og give dem ret til at anmode om fleksible arbejdsordninger i en bestemt periode, når de kommer tilbage fra forældreorlov. Rådet nåede også til politisk enighed - på baggrund af en fælles holdning - om den foreslåede revidering af direktivet om ligebehandling af selvstændige erhvervsdrivende og deres medhjælpende ægtefæller¹², og en fælles tekst mangler stadig at blive godkendt af Europa-

4 http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/104692.pdf

5 KOM(2009) 257 endelig.

6 Smith M. and Villa P. (2009) Gender equality, employment policies and the crisis in EU Member States, EGGE.

7 idem

8 <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=2878&langId=en>.

9 Rådsdokument 15488/09.

10 Rådsdokument 15992/09.

11 KOM(2009) 410.

12 KOM(2008) 636.

Parlamentet og Rådet, mens forslaget til en revision af direktivet om barselsorlov¹³ drøftes af EU-lovgiverne.

Kommissionen vedtog en rapport om gennemførelse af direktiv 2002/73/EF¹⁴ om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, fremmelse samt arbejdsvilkår. Der gøres fremskridt med hensyn til gennemførelsen af direktivet, men der er behov for yderligere bestræbelser i en række medlemsstater for at opnå en korrekt gennemførelse heraf.

Kommissionen vedtog et forslag til Rådets rammeafgørelse om forebyggelse og bekæmpelse af menneskehandel og beskyttelse af ofre¹⁵. 2009 var også det første år med gennemførelse af "EU's retningslinjer vedrørende vold mod kvinder og piger og bekæmpelse af alle former for diskrimination mod dem", der udstikker rammerne for de strategier, som medlemsstaterne og EU skal gennemføre som led i EU's optræden udadtil for at forebygge vold, beskytte og støtte ofre samt retsforfølge gerningsmændene til disse krænkelser.

3. STRATEGISKE UDFORDRINGER OG RETNINGSLINJER

Ligestilling mellem mænd og kvinder er ikke blot et spørgsmål om mangfoldighed og social retfærdighed; det er en forudsætning for at opfylde målene for bæredygtig vækst, beskæftigelse, konkurrenceevne og social samhørighed. Investering i ligestillingspolitikker betaler sig med hensyn til højere beskæftigelsesfrekvens for kvinder, kvinders bidrag til bruttonationalproduktet, skatteindtægter og bæredygtige fertilitetsrater¹⁶. Det er vigtigt, at ligestilling fortsat er et kerneelement i EU 2020-strategien, fordi ligestilling mellem kvinder og mænd har vist sig at være en bæredygtig løsning i forhold til gamle og nye udfordringer. Ligestillingspolitikker skal derfor betragtes som en langsigtet investering og ikke som en kortsigtet omkostning.

De politiske svar på recessionen udgør både en mulighed og en potentiel trussel for kvinders beskæftigelse og ligestilling mellem kønnene. Der er en risiko for, at den aktuelle recession vil forsinke fremskridtene, eller endog udligne resultaterne af de allerede opnåede fremskridt, med langsigtede konsekvenser for bæredygtigheden af økonomien og de sociale sikringsystemer, den sociale inklusion og den demografiske udvikling.

Effektive ligestillingspolitikker skal opfattes som en del af vejen ud af krisen, støtte genopretning og opbygge en stærkere økonomi for fremtiden. Grundlaget for en bæredygtig genopretning og sunde offentlige finanser er strukturreformer, der sigter mod øget deltagelse i arbejdsstyrken¹⁷. Investering i kvinders beskæftigelse og økonomiske uafhængighed og i at skabe en balance mellem arbejds- og familieliv for

¹³ KOM(2008) 600/4.

¹⁴ KOM(2009) 409.

¹⁵ KOM(2009) 136 endelig.

¹⁶ Smith, M. and Bettio, F. (2008) 'Analysis Note: The economic case for gender equality', EGGE.

¹⁷ Rådskildokument 16214/09.

både kvinder og mænd har vist sig at kunne betale sig med hensyn til økonomisk og social udvikling¹⁸.

3.1. Styrkelse af synergien mellem ligestilling og beskæftigelse med henblik på at stimulere genopretning og bæredygtig vækst

Eliminering af vedvarende uligheder mellem kvinder og mænd ved hjælp af ligestillingspolitikker kan betragtes som en faktor til at drive væksten frem og ikke som en omkostning for samfundet. Ligestilling på arbejdsmarkedet kan gøre det muligt for medlemsstaterne at drage fordel af hele det potentielle arbejdskraftsudbud, især i lyset af fremtidige utilstrækkelige kompetencer. Det vil også bidrage til opnåelse af succes i forbindelse med de politiske reformer på beskæftigelsesområdet, herunder flexicurity-strategierne.

- Bestræbelserne på at eliminere beskæftigelsesmæssige uligheder mellem kønnene skal videreføres og intensiveres som en del af den nye strategi for vækst og arbejdspladser, der skal vedtages i 2010, med henblik på at indsnævre kløften væsentligt med hensyn til beskæftigelse, lønninger og beslutningstagning, skabe bedre job samt reducere opdelingen på arbejdsmarkedet.
- Reduktion af kønsbestemte lønforskelle og håndtering af de underliggende årsager¹⁹ hertil bør fortsat være en prioritering. Aktioner på dette område bør involvere alle berørte parter og kombinere alle til rådighed værende instrumenter, herunder den effektive gennemførelse af eksisterende lovgivning, gennemsigtig evaluering af lønsystemer, bevidstgørelse om og bekæmpelse af stereotyper og gennemgang af jobklassifikationer.
- Skatte- og dagpengesystemer bør skabe økonomiske incitamenter for kvinder og mænd til at komme ind på, forblive på og vende tilbage til arbejdsmarkedet. Hvor det er relevant, bør disse systemer reformeres for at fjerne negative økonomiske incitamenter for sekundære og primære forsørgeres deltagelse på arbejdsmarkedet og for at sikre en ligelig økonomisk uafhængighed for kvinder og mænd, også hvad angår optjening af pensionsrettigheder, mens de, der har atypiske karrieremønstre, fortsat beskyttes.
- Med henblik på at begrænse de negative konsekvenser af den økonomiske krise for en ligelig deltagelse af kvinder og mænd på arbejdsmarkedet skal de politiske beslutningstagere basere deres politiske svar på en kønsfølsom analyse af arbejdsmarkedet samt systematiske vurderinger og evalueringer af de kønsspecifikke indvirkninger. Investeringer i social infrastruktur kan være en produktiv faktor og fremme omstillingen af økonomierne til genopretning.

3.2. Tilskyndelse til en lige fordeling mellem mænd og kvinder af pligter i privatliv og i familien

En god balance mellem arbejdsliv og privatliv for både kvinder og mænd forudsætter en moderne arbejdsorganisation, adgang til økonomisk overkommelige

¹⁸

Löfgren, A. (2009).

¹⁹

KOM(2007) 424.

pasningsordninger for børn og en mere ligelig fordeling af ansvarsområder i hjemmet og i familien. Muligheden for at forene arbejds- og familieliv har en direkte indvirkning på kvinders erhvervsfrekvens og position på arbejdsmarkedet, indkomster og økonomiske uafhængighed i en livscyklus. Der er en af de store udfordringer, at der skal fokuseres på politikker og incitamenter, der kan tilskynde mænd til og gøre det muligt for dem at påtage sig flere pasnings- og familieforpligtelser. Politikkerne skal også tage højde for det stigende antal af husstande med enlige forældre, som hovedsageligt udgøres af kvinder.

- Bestræbelserne på at etablere økonomisk overkommelige pasnings- og omsorgsordninger for børn og andre, der er tilgængelige og af høj kvalitet, i overensstemmelse med EU's mål, bør fortsætte og intensiveres. Mulighederne i strukturfondene og ELFUL²⁰ bør udnyttes fuldt ud til finansiering af kvalitetstjenester.
- Aftalen mellem arbejdsmarkedets parter på europæisk plan om forældreorlov²¹ viser, at der sker fremskridt på dette område. Mænd bør tilskyndes til at dele forældreforpligtelser ligeligt med kvinder og på en sådan måde, at der sker en tilpasning af holdningen på arbejdspladsen til både kvinders og mænds behov for en balance mellem arbejdsliv og familieliv.
- Den økonomiske nedtur bør ikke tjene som et påskud for at sætte tempoet ned i forbindelse med politikker, der skal skabe balance mellem arbejdsliv og familieliv, og for at skære ned i de budgetmidler, der allokeres til pasningsordninger og orlovsordninger, hvilket især påvirker kvinders adgang til arbejdsmarkedet.
- Forslagene om ændring af de to direktiver²² vedrørende barselsorlov og selvstændige kvinders rettigheder skal vedtages hurtigt af lovgiverne.

3.3. Fremme af social inklusion og ligestilling

Kvinder har en større risiko for fattigdom end mænd, hvilket til dels skyldes lavere indkomster, en højere grad af tilstedeværelse i mindre værdsatte og usikre job samt ulønnede pasningsforpligtelser. Fattigdom rammer især kvinder i sårbare situationer, f.eks. enlige mødre, ældre enlige kvinder, kvinder med handicap samt kvinder med indvandrer- og etnisk minoritetsbaggrund. Romakvinder har særlig risiko for marginalisering og udstødelse.

- Kvalitetsbeskæftigelse på fuld tid er den bedste sikkerhedsforanstaltning mod fattigdom og social udstødelse. Med henblik på at sikre en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet er det altafgørende at udarbejde og gennemføre politikker, herunder adgang til aktiveringsydelse, der imødekommer kvinders og mænds respektive behov.
- Navnlig i recessionstider, hvor de fattige risikerer at synke endnu dybere ned i fattigdom, bør der fokuseres særligt på at beskytte de grupper, hvor flere

²⁰ Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne.

²¹ KOM(2009) 410.

²² KOM(2008) 636 og KOM(2008) 637.

ugunstige forhold gør sig gældende på én gang, og for at sikre deres inddragelse i samfundet.

- I forbindelse med det europæiske år for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse er det vigtigt at tage fat på ligestillingsudfordringer ved planlagte aktiviteter.

3.4. Forebyggelse og bekæmpelse af kønsbestemt vold

Kvinder er hovedofre for kønsbestemt vold. I hele EU vurderes det, at som minimum to ud af hver ti kvinder har oplevet fysisk vold mindst én gang i deres voksenliv, og én ud af ti har været udsat for seksuel vold²³. Størstedelen af disse voldshandlinger udføres af mænd i deres umiddelbare sociale miljø og som oftest af partnere og eks partnere. Ud over de menneskelige lidelser, der er forbundet hermed, har denne vold også alvorlige sociale og økonomiske konsekvenser med høje omkostninger for social- og sundhedssektoren, politiet, retsvæsenet og for arbejdsmarkedet.

- Bestræbelserne på at udvikle præventive metoder til at bekæmpe kønsbestemt vold, herunder menneskehandel med henblik på seksuel og arbejdsmæssig udnyttelse, bør intensiveres²⁴. Forebyggelse af alle former for kønsbestemt vold er vigtig og kræver uddannelse og erkendelse, herunder samarbejde mellem socialektoren, sundhedspersonalet, politiet og retsvæsenet.
- Målrettede aktioner, hvorunder lovgivning, er nødvendige for at eliminere skadelige traditions- eller sædvanemæssige attituder og praksisser, herunder kønslemlæstelse, tidlige ægteskaber og tvangsægteskaber samt æresforbrydelser.
- Mens dataene er begrænsede, viser undersøgelsesresultater, at kønsbestemt vold øges i økonomiske krisetider, hvor stress og tab af job er afgørende faktorer²⁵. Håndtering af vold og investering i kvinder skal prioriteres for at undgå, at øget vold bliver en skjult konsekvens af krisen.

3.5. Omsætning af vilje til ligestilling til aktioner og resultater

Ligestilling kan kun opnås, hvis der er en stærk og klar vilje på det højeste politiske niveau, dvs. i de europæiske institutioner, regeringer eller blandt arbejdsmarkedets parter. Det er en forudsætning for fremskridt, at vilje omsættes til handling ved hjælp af effektive gennemførelsesmekanismer og -strukturer. Det er vigtigt, at ligestilling bliver et synligt og centralt emne i forbindelse med den politiske beslutningstagning og planlægning, og at integration af kønsaspektet bliver et mere effektivt værktøj for de politiske beslutningstagere.

- Et stærkt engagement hen imod ligestilling skal fastholdes på både EU- og medlemsstatsniveau gennem en opfølgingsstrategi på Kommissionens køreplan for ligestilling mellem kvinder og mænd²⁶, den europæiske ligestillingspagt²⁷,

²³ Det Europæiske Råd (2006) Bekæmpelse af vold mod kvinder.

²⁴ Kommissionen vedtog et forslag til Rådets rammeafgørelse om forebyggelse og bekæmpelse af menneskehandel og beskyttelse af ofre (KOM(2009) 136).

²⁵ Lubrani, O. (2009) 'The world economic and financial crisis: What will it mean for gender equality', UNIFEM.

²⁶ KOM(2006) 92.

²⁷ http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/89013.pdf.

som er vedtaget af Det Europæiske Råd, samt aktionsplanen for ligestilling, der er godkendt af arbejdsmarkedets parter på europæisk plan²⁸.

- Forbedret uddannelse og kapacitetsopbygning er påkrævet for at overbevise de politiske beslutningstagere om og gøre det muligt for dem at integrere kønsaspektet i deres respektive kompetenceområder og for at vurdere politikernes specifikke indvirkninger på kvinder og mænd. Dette kræver også udviklingen af kønsstatistikker, indikatorer, værktøjer og manualer, herunder udveksling af bedste praksis.
- Både kvinder og mænd skal forholde sig til kønspolitiske spørgsmål og overbevises om fordelene for samfundet som helhed ved effektive ligestillingspolitikker. Bedre synergi mellem politikker og instrumenter er også vigtigt for yderligere fremskridt.

4. KONKLUSIONER

På baggrund af det bidrag, som ligestilling kan yde til bæredygtig vækst, beskæftigelse, konkurrenceevne og social samhørighed, vurderer Kommissionen, at kønsaspektet skal styrkes i alle dele af post Lissabonstrategien.

Kommissionen opfordrer Det Europæiske Råd til indtrængende at henstille til medlemsstaterne, at de uden tøven tager de udfordringer op, som er beskrevet i denne beretning, herunder især følgende:

- at styrke kønsaspektet i alle dele af EU 2020-strategien, herunder mere effektiv brug af integration af kønsaspektet og specifikke aktioner og mål for ligestilling mellem kønnene inden for rammerne af den europæiske beskæftigelsesstrategi
- at reducere den kønsbestemte lønforskel ved hjælp af specifikke strategier, der kombinerer alle tilgængelige instrumenter, herunder mål, hvor det er relevant
- at sikre, at en bredere repræsentation i børsnoterede selskabers bestyrelser fremmer et afbalanceret og fremsynet beslutningstagningsmiljø, og at kvinder tilskyndes til at påtage sig den opgave, det er, at sidde i bestyrelsen for børsnoterede selskaber
- at gøre det nemmere for både mænd og kvinder at skabe en balance mellem arbejds- og familieliv, herunder familierelateret orlov, pasningsordninger, fleksible arbejdsordninger, og tilskynde til en ligelig fordeling af ansvarsområder i hjemmet og i familien, at fremme fuldtidsbeskæftigelse for både kvinder og mænd
- at intensivere bestræbelserne på at forebygge og bekæmpe kønsbestemt vold
- at sikre, at der i politikkerne tages hensyn til kvinder i særligt sårbare positioner — f.eks. kvinder i usikre job, ældre kvindelige arbejdstagere, enlige forældre, handicappede kvinder, kvinder med indvandrer- og etnisk minoritetsbaggrund samt romakvinder

28

<http://www.etuc.org/r/704>.

- at sikre, at kønsaspektet integreres i modtræk over for recessionen på europæisk og nationalt plan, under hensyntagen til den differentierede indvirkning, som krisen har haft på kvinder og mænd
- at forny det engagement, som medlemsstaterne har konkretiseret i den europæiske ligestillingspakt, og styrke partnerskabet og synergien mellem EU-institutionerne, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet.